

TIEDOTE LIITU-TUTKIMUKSESTA

Hyvä oppilaan huoltaja

Lapsenne koulu on mukana opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamassa Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytymisen Suomessa (LIITU) -tutkimuksessa.

Tutkimuksessa kootaan tietoa suomalaisten lasten ja nuorten liikkumisesta, liikunta- ja terveystietoisuudesta, paikallaanolosta ja unesta sekä liikuntaan liittyvistä asenteista, arvoista ja kokemuksista. Vuosien 2023–2024 aikana tutkimus toteutetaan valtakunnallisesti perus- ja toisen asteen opetuksessa. Näin saadaan arvokasta kansallista tietoa lasten ja nuorten liikuntakäyttäytymisestä ja sen muutoksista.

Tutkimukseen kuuluu

- **oppitunnilla täytettävä verkkokysely sekä**
- **liikkumisen, paikallaanolon ja unen mittaus liikemittarilla.**

Osallistuessaan LIITU-tutkimuksen kyselyyn, lapsenne täyttää oppitunnilla internetpohjaisen liikunta- ja terveystietoisuutta koskevan kyselyn. Kyselyn alussa kuvataan tutkimuksen tarkoitus ja aineiston käyttö (tietosuojailmoitus) sekä pyydetään oppilaan suostumus kyselyyn osallistumisesta: Rasti ”Suostun osallistumaan” - ruutuun. Lomake aukeaa vain suostumuksen antaneille. Kyselylomakkeet täytetään nimettöminä. Vastauksia ei tarkastella yksilötasolla, vaan suurempina kokonaisuuksina, jolloin yksilönsuoja säilyy koko tutkimuksen ajan. Kyselyn toteuttamisesta vastaa Jyväskylän yliopiston Terveystieteen tutkimuskeskus apulaisprofessori Sami Kokon johdolla.

Mikäli lapsenne osallistuu myös liikemittarimittaukseen, häntä pyydetään kyselyn alussa kirjaamaan hänelle ilmoitettava henkilökohtainen tutkimustunnus, jonka avulla kysely- ja liikemittariaineistot yhdistetään toisiinsa. Lapsenne saa koulusta käyttöönsä liikemittarin, jota tulee käyttää yhden viikon (7 vrk) ajan. Valveilla ollessa mittaria pidetään kuminauhavyössä lantiolla ja nukkumaan mennessä se siirretään erilliseen rannekkeeseen. Mittaria ei pidetä saunassa, suihkussa tai uudessa. Suklaapalan kokoinen mittari rekisteröi erilaisen liikkumisen ja sen tehon, paikallaanolon eri muodot ja siihen käytetyn ajan sekä unen määrän. Mittari ei häiritse lapsenne liikkumista tai unta, eikä siitä aiheudu hänelle minkäänlaista terveydellistä haittaa. Mittarin käyttö opastetaan lapsellenne oppitunnilla ja hän saa siihen myös kirjallisen ohjeen. Mittausaika alkaa opastustilanteesta ja

päättyy, kun lapsenne palauttaa mittarin viikon kuluttua kouluun. Myöhemmin lapsenne saa henkilökohtaisen yhteenvedon liikkumisestaan, paikallaanolostaan ja unestaan mittausviikon ajalta. Yhteenvedot toimitetaan koululle suljetuissa kirjekuorissa. Liikemittarimittauksista vastaa UKK-instituutti johtaja Tommi Vasankarin johdolla.

Ennen lapsenne osallistumista liikemittarimittaukseen huoltajan on täytettävä sähköinen suostumuslomake. Jos lapsenne on täyttänyt 15 vuotta, hän voi täyttää suostumuslomakkeen myös itse. Suostumus pitää olla täytettynä ennen mittauksen aloittamista. Suostumuksessa kysytään lapsenne nimi- ja osoitetiedot sekä henkilötunnus, jotta tutkimustuloksiin voidaan myöhemmin yhdistää myös sairauksia ja niiden hoitoa koskevia rekisteritietoja [terveydenhuollon palveluidenkäyttökisterit (hoitoilmoitusjärjestelmät Hilmo ja avo-Hilmo), Kelan lääkerekisteri, työeläkevakuutusrekisterit (ennenaikaiset eläkkeet), asevelvollisuusrekisteri ja Koski-opinto- ja tutkintorekisteri]. Lupa tähän sisältyy suostumukseen ja tämä kerrotaan oppilaille ja huoltajille selkeästi ennen suostumuksen antamista. Jos lapsenne ehtii täyttää 18 vuotta ennen kuin yhdistämistä tehdään, häneltä kysytään uudelleen lupa rekisteritietojen yhdistämiseen. Tällä tietojen yhdistämisellä halutaan selvittää lapsuuden liikunta-aktiivisuuden, paikallaanolon ja unen yhteyksiä myöhemmän terveydentilaan sekä terveydenhuollon kustannuksiin ja tuottavuuskustannuksiin.

Nimi- ja osoitetietoja tarvitaan mittareiden takaisin keruuseen sekä henkilökohtaisen liikemittaripalautteen välittämisessä. Nimi- ja osoitetietoja käytetään lisäksi koulumatkan pituuden laskemiseksi ja osoitetieto yhdistetään Suomen ympäristökeskuksen paikkatietoaineistoon liikkumisympäristön kuvaamiseksi. Henkilötiedot säilytetään UKK-instituutissa luottamuksellisesti hyvän tieteellisen käytännön ja säädösten mukaisesti. Voitte täyttää suostumuksen ja lapsenne voi osallistua tutkimukseen myös ilman henkilötunnuksen ilmoittamista. Tällöin lapsenne tietoja ei yhdistetä rekistereihin.

LIITU-aineistosta julkaistaan peruseräraportti, jolla on merkittävä kansallinen arvo. Tutkimustuloksia julkaistaan niin kansallisissa kuin kansainvälisissä tiedejulkaisuissa, mutta myös liikunta-alan ammattilehdissä sekä käytännön toimijoiden koulutusseminaareissa ja vastaavissa tilaisuuksissa. Tulokset esitetään ryhmätasolla ja raportoidaan niin, ettei niistä voi tunnistaa yksittäisiä tutkimukseen osallistujia.

Tutkittavan oikeudet

Lapsenne koulun rehtori on antanut luvan tutkimuksen tekemiseen koulussa, ja Jyväskylän yliopiston eettinen toimikunta on antanut tutkimuksesta puoltavan lausunnon. Tutkimukseen osallistuminen on täysin vapaaehtoista. Lapsi tai nuori voi kieltäytyä tutkimuksesta tai keskeyttää tai perua osallistumisensa milloin tahansa syytä ilmoittamatta. Tutkimuksesta, siitä kieltäytymisestä tai osallistumisen keskeyttämisestä tai perumisesta ei aiheudu lapsellenne mitään haittaa. Tutkimukseen osallistumisesta ei aiheudu kuluja. Voitte halutessanne kieltää lastanne osallistumasta tutkimukseen ja ilmoittaa siitä kyselyn toteuttavalle opettajalle.

Kyselyaineistot arkistoidaan Jyväskylän yliopistossa, ja liikemittariaineistot käsitellään ja säilytetään UKK-instituutissa luottamuksellisesti käyttäjätunnuksen ja salasanan takana. Aineistot analysoidaan ja raportoidaan siten, ettei yksittäistä osallistujaa ole mahdollista tunnistaa.

Sähköisen suostumuslomakkeen täyttöohje

Lapsenne koulun toimittamien oppilaslistojen perusteella UKK-instituutti on luonut jokaiselle oppilaalle henkilökohtaisen vastaustunnuksen, joka löytyy alta. Suostumuslomakejärjestelmässä huoltaja tai 15 vuotta täyttänyt oppilas antaa itsestään perustiedot, hyväksyy LIITU-tutkimuksen tietojen käyttöehdot, täydentää oppilaan yhteystiedot, kirjaa oppilaan henkilötunnuksen ja antaa tutkimussuostumuksen.

Linkki suostumuslomakkeeseen:

tutkimustuutti.fi/liitu23-24

Kirjautumiseen vaadittava yksilöllinen vastaustunnus:
222EUX (esimerkkitunnus, älkää kirjautuko tällä)

Toivomme, että täytätte suostumuksen mahdollisimman pian, mielellään kolmen päivän kuluessa tämän kirjeen saatuanne. LIITU-tutkimuksella on myös oma verkkosivu, jossa on kaikki oleellinen tieto tutkimuksesta:

ukkinstituutti.fi/liitu

Mikäli haluatte lisätietoa tutkimuksesta, vastaamme mielellämme kysymyksiinne.

Ystävällisin terveisin,

Sami Kokko, tutkimuksen johtaja
TtT, apulaisprofessori
Liikuntatieteellinen tiedekunta,
Jyväskylän yliopisto

Tommi Vasankari, johtaja
LT, professori
UKK-instituutti

Mahdolliset tiedustelut:

Kyselyyn liittyen:

Riikka Hämylä, projektisuunnittelija
Liikuntatieteellinen tiedekunta,
Jyväskylän yliopisto
riikka.e.hamyla@jyu.fi
050 521 6132
jyu.fi/liitu

Liikemittauksiin liittyen:

Oona Mäkinen, tutkimushoitaja
UKK-instituutti
oona.makinen@ukkinstituutti.fi
050 347 2566
ukkinstituutti.fi/liitu